

Kajos er speaker McCarthy.
Den er langt og hård, før du plunger oss til kajos.
Hvorfor har du alle du vil?
Hvorfor har du holdt ut denne townen?
Dette har blitt ganske vanlig i amerikansk politikk.
Kauset tog en historisk venning på tirsdag,
for da ble speakeren,
altså lederen for representantens hus,
vraka for aller første gang.
The nays are 216.
The nays are 210.
The office of speaker of the house is hereby declared vacant.
Men hvordan skjedde det?
Du hører på forklart Aftenpostens dagelige nyhetspodkast.
I dag om saken som tvang en av USAs mektigste politikere til å gå.
Jeg heter Jenny Følland, og i dag er det fredag 6. oktober.
For første gang i historien
ble lederen i representantens hus sparket ved avstemning.
Kristina Pletten er kommentator her i Aftenposten
og er også programleder i Aftenposten USA.
Kevin McCarty, som var spikere,
fikk flertallet mot seg.
De fleste som stemte mot han var demokrater,
men det var også en liten gruppe fra hans eget parti Republikanene
som stemte for at McCarty måtte gå.
Dette er egentlig bare toppen av kaoset
som har herrer i USA en god stund nå.
Og hva alt bråker egentlig handler om denne gangen,
skal vi komme tilbake til.
Men først litt mer om han som står i midten.
Kevin McCarty er Republikaner fra delstaten Kalifornia.
Han har sittet i representantenens hus ganske lenge,
og han er ikke en spesielt populær fyrverken på venstre
eller høyre siden og heller ikke i sitt eget parti.
Han er en fyr som har ganske tette forbindelser til lobbyister i Washington
og regnes for å være en litt sånn type som snur kappen med vind.
Det har nok bidra til at han noe befinner seg i den situasjonen som han gjør.
I januar så ble selve drømmen en realitet for Kevin McCarty.
Da ble han spiker i representantenens hus i Kongressen i USA.
For å friske opp litt er Kongressen delt i to kamera,
Senate og representantenens hus.
Men først alt, Kristina. Hva er egentlig en spiker?
En spiker er lederen for det partiet som har majoriteten i representantenens hus,
Det betyr også at spikeren er den som til syvende sist bestemmer hvilke saker som kommer til

votering,
altså hvilke saker som skal løftes frem og bli stemt over.
Det betyr at denne personen har en veldig viktig rolle i amerikansk politikk
og setter på mange måter agenda.
Så det er jo forståelig at den posisjonen sto på ønskelister til Kevin McCarty.
Men drømmen gikk ikke i oppfyllelse sånn helt uten videre.
Det tok hele 15 runder med avstemninger før McCarty fikk jobben.
Det var en gruppe med rebelder som hører til,
i hvert fall de fleste er de ganske langt ute på høyre siden,
som ikke hadde noe lyst til å ha Kevin McCarty som spiker.
De stemte mot han gang på gang på gang, og så etter hvert var det noen som begynte å snu,
og til slutt etter mye drama og konflikter på gulvet og krangling.
Og det ene med det andre fikk han skvist gjennom med minst mulig flertall,
seint på kvelden og ble spiker.
Det hadde definitivt en pris.
Det ble mye forhandlinger på bakgrunnet,
og en av resultatene av de forhandlingene var at det kom på plass et system som gjorde at
i praksis kunne en person fremme miste lits forslag og dermed felle med McCarty.
Og dette systemet eller den avtalen han gjorde for å få posisjonen sin,
ble fatal for Kevin McCarty den uka.
Og i samme slengen ble et av USAs dypeste problemer veldig synlig.
Dette skjedde da Kevin McCarty ble kastet som leder av representantens hus.
Det var Reprobutanern Matt Gates fra Florida,
en av dem som tilhører den ytterste høyre siden i forsamlingen,
som la fram et rett høyre spørsmål.
Det var en av de som var på denne utdørsde høyre siden i forsamlingen,
som la fram et miste lits forslag mot McCarty.
Og bakgrunn for det handler om penger.
Det som har gått galt for McCarty nå handler om prosessen for å veta beskjedt.
Det skjedde ting som gjør at den ytre høyre fløyen har reagert sterk.
En av de tingene som kongressen,
altså representantens hus og senatets sammen, har ansvar for,
er å få på plass et budjet.
Tilsvarene er statsbussjettet som har lagt fram for stort tinget her i Norge i dag.
I teorien, og jeg må understreke i teorien, for dette skjer nesten aldri,
men det som skal skje er at presidenten sender sitt forslag til budjet
til kongressen i februar, tidlig i februar.
Og så skal de se to kammerene i kongressen som der er senatet
og representantens hus.
De skal diskutere fremover tilbake,
komme til enighet om et budjet som de kan leve med,
og så skal de veta det,
og det skal være utgangspunktet for noen spendingbils
som skal veta oss inn først oktober.

Men hvordan er det pleier å foregå sånn i praksis, da?

I praksis er det også å spille.

Er det også slik at det blir mye forhandlinger

og mye spill fremover tilbake, men de kommer nesten aldri til enighet.

Det er bare fire ganger de siste 50 årene

at denne prosessen har gått på skjinn, altså noen lunner der,

og at det har blitt vetatt onklige beskatte.

Men det som skjer nå og som blir vanligere og vanligere

er at man finner midletidige nødløsninger,

og så lever man litt sånn på kredit på en måte.

Fra måned til måned.

Men andre ganger går det jo helt i stå,

og de klarer faktisk ikke å bli enig, klarer ikke å veta noe,

og det som skjer, da, er at staten faktisk stenger ned.

Hva betyr det, da? Hvordan ser du så ut når staten stenger ned?

Det betyr at de ikke har penger å betale

veldig mange av de som er ansatt i staten.

De som skal gjøre jobben sin, det kan være alt for de som

jobber i skattevesen til en rekke andre postvesen,

en rekke andre funksjoner.

Der er rett og slett ikke penger til å drifte den daglige

donten i staten.

Men der er en liten hake ved dette også, for der er jo en del mennesker

som regnes som samfunnsnødvendige funksjoner,

og de får betalt uansett, så det er ikke sånn at alt stenger ned.

Og som jeg også sier, at når de gjelder beskattet,

så er to treige deler av pengene automatisk satteside,

til for eksempel å betale pensjoner,

helseforsikring for fattige såne ting, så det går seg selv.

Så dette dreier seg om den treige delen av beskattet

som ikke går inn i det automatiske forbruket til staten.

For mens fristen nærmet seg og faren for at staten skulle

stenger ned blir større og større, jobbet med Karthy

for å få gjennom et budjet som skulle fungere.

Og til slutt måtte han be demokratene om hjelp.

Og det fikk begre til å renne over for Matt Gaetz,

som fikk Karthy fjernet.

Det er jo en situasjon der du har en veldig svak spika,

som vi har allerede vært inne på,

og så har du en ganske stor gruppe med misføyde folk

i det republikanske partiet.

Det er dessuten opptakten til valgkamp,

så folk begynner å posisjonere seg kanskje med skarpere

positorer da enn de vanligvis har.

Så du har mange sånne elementer som gjør at dette har blitt ekstra vanskelig.
På toppen av at det er vanskelig å få på plass et budget, så har USA en helt enorm hjelp.
Et nesten donalddukkaktig tall med 15 siffer, hvis man reiner om det norske valuta.
Det skaper også trøbbel når politikerne i USA skal bli enige om hvordan pengene skal brukes.
Men det som har skjedd nå med Kevin MacArthur og drømmen hans om å være spiker, viser også frem et annet stort problem for USA, en politisk forsamling som rett og slett sliter med å snakke sammen.
Det er jo veldig splittet å ha vært i en lang stund, men det er ikke sann at alle demokratene og alle republikanene står på samme sted og står ikke langt fra hverandre.
Det er faktisk en ganske stor andel kongressmedlemmer, både i senateripresentansenes hus, som er ganske moderat og som forsøker å samarbeide.
Men så er det blitt et større strekk i det politiske spektere som gjør at du har særlig på høyre siden, men også på venstre siden en del ganske ekstreme politikere som står på sitt, som gi villige til å ingå kompromisser.
Det gjør at det blir fruktlig vanskelig å få gjort noe som helst. Så det er en situasjon nå.
Det er noen av de som er alle lengst ut på ytterkantene for å bestemme ganske mye når balansen er sann den er? I hvert fall hvis ikke politikerne i mitten klarer å finne sammen og vet ha saker med fellestemmer, det skjer jo faktisk en del av det også.
Vi har sett det mer under Biden enn vi så det for eksempel under Trump. Men når bare det republikanske partiet eller bare demokratene skal forsøke å få ting gjennom, så er de avhengig av med alle, og da er de også avhengig av med de der som er ytterst ute på kanten. Men hvordan påvirker den splittelsen der borte oss her hjemme, da? Det mest overhengende faren for Europa er at amerikanene nå ikke klarer å veta mer støtte til Ukraina. Det kan skje allerede i november, når denne midletidige ordningen med beskatte løper ut på dato. Og så er de jo sann at det er politikere i Washington som ønsker ganske ekstreme ting som å trekke USA ut av NATO, som å ha en mer isolasjonistisk økonomi som setter høyere import 12, for eksempel på europeiske varer.

Så det er mange ting som kan skje som kan påvirke Europa direkte.
USA er jo en så stor og viktig økonomi,
og en så stor og viktig forsvarsmakt,
og som har så stor og viktig influenset på mange andre fælt,
at det er selvfølgelig stor sjanse for at denne uren
også påvirker Europa på mange måter.
Jeg tror jeg kan fortsette å kjente i en annen måte.
Jeg er ikke rød for å spise igjen.
Jeg har en konferens med noen andre.
Kristina, nå er jo Kevin McCarthy kikka ut
som spiker i representantens hus.
Hva er det som kommer til å skjeme han nå egentlig?
Han går vel tilbake og blir en vanlig representant
og er sikkert ganske glad for at han slipper å sitte med den klubben lenger.
Så blir det jo et bisjeslaksmål om hvem som skal overtell ta etter han.
Som ser ut for meg, ingen helt soløklar kandidat enda.
Jeg tipper at han går hjem, tar seg en øl og er happy for at han ikke sitter i den stole lenger.
Vi bare venter på neste kautisk omvendning i amerikansk politikk.
Ja, den kommer nok om ikke så lenge.
Du har hørt en podcast fra Aftenposten.
Det var Kristina Pletten som forklarte hvorfor Kevin McCarthy måtte gå.
Denne episoden er laget av producent Olaf Eggesvik, Anders Weberg og meg Jenny Fjølland.
Resten er forklart David Bukoni og Syne Søhor.
Du har hørt lyd fra nydenspråa AP, BBC, Guardian og Deutsche Welle.
Du har sett bikkans.
Selssikkerheten og hvordan han kledd i denne grønne tirsjortassi
når oss med enkle budskap fra krigen i Ukraina.
Vlodomyr Selenski.
Han vinner hjertene våre s.
Hvordan gjør Selenski det?
Og kan det hende at vi lar oss blende og går glipp av delet av sannheten?
Hør dyptikk hvor vi går bak niatern og undersøker de store spørsmålene om 10 av vi lever i.
Det finner oss i Aftenposten eller podmi.